

Eduskunnan ympäristövaliokunta

Viite: Asiantuntijapyyntö HE 76/2026 vp kuulemiseen, YmV 28.4.2026 kokous

**Lausunto hallituksen esityksestä ympäristönsuojelulain muuttamiseksi
(teollisuuspäästädirektiivin toimeenpano)**

Yleistä

Lupa- ja valvontavirasto (LVV) on 1.1.2026 aloittanut valtakunnallinen ja monialainen valtion keskushallinnon viranomainen, joka hoitaa useita aloja koskevia lupa-, valvonta-, rekisteröinti-, toimeenpano- ja ohjaustehtäviä. Valtionhallinnon ympäristölliset lupa-, ohjaus- ja valvontatehtävät on keskitetty LVV:n ympäristöosastolle. LVV muun muassa ohjaa ja edistää ympäristönsuojelulaissa tarkoitettujen tehtävien hoitamista, valvoo näiden säännösten noudattamista, toimii valtion ympäristölupaviranomaisena ja käsittelee toimivaltaansa kuuluvat ilmoituksenvaraista toimintaa koskevat asiat.

Ehdotuksen hyväksyttävyyys

LVV:n ympäristöosaston näkökulmasta hallituksen esitys HE 75/2026 vp on kokonaisuutena perusteltu ja välttämätön. Esityksellä pannaan kansallisesti täytäntöön teollisuuspäästädirektiivin (2010/75/EU) muutosdirektiivi (EU) 2024/1785 ympäristönsuojelulakia muuttamalla.

Hallituksen esitys vastaa direktiivin velvoitteita, ja myös ne muutokset, jotka eivät suoraan johdu EU-sääntelystä, on esityksen perusteluissa pääosin arvioitu riittävän selkeästi. LVV:n näkemyksen mukaan direktiivin artiklojen kansallisen täytäntöönpanon pitäisi lähtökohtaisesti rajautua direktiiviin tehtyjen muutosten kanssa yhtäläisesti eikä kansallista täytäntöönpanoa pitäisi toteuttaa direktiivin kirjattua tiukempaan tai laajempaan ilman erityistä perustelua. Direktiiviä laajemmat tai tiukemmat velvoitteet lisäävät toiminnanharjoittajien hallinnollista kuormaa ja viranomaisen työmäärää.

Soveltamisalan laajeneminen ja lupamenettelyjen rooli

Hallituksen esityksen myötä teollisuuspäästädirektiivin soveltamisalaan otetaan uusia toimialoja sekä aiempaa pienempiä eläinsuojia. Suomessa tämä merkitsee sekä uusien toimintojen tulemistä direktiivin vaatimusten piiriin että nykyisten direktiivilaitosten lupa- ja valvontaviraston ympäristölupaviraston ja valvonnan piiriin. Muut uudet toimialat ovat pääsääntöisesti jo nyt kansallisen lainsäädännön perusteella ympäristöluvanvaraisia, eikä niistä aiheudu yhtä merkittävää muutosta. LVV pitää direktiivilaitosten ja direktiivieläinsuojien keskittämistä valtion viranomaisen toimivaltaan kuitenkin perusteltuna.

Esityksessä ehdotetut muutokset tiukentavat parhaan käyttökelpoisen tekniikan soveltamista koskevia vaatimuksia sekä eräitä muita toiminnanharjoittajiin kohdistuvia vaatimuksia. Nämä vaatimukset pannaan täytäntöön pääosin ympäristölupamenettelyjen kautta. Lupaharkinta mahdollistaa BAT-vaatimusten ja muiden velvoitteiden yhteensovittamisen laitoksen toiminnan, ympäristöolosuhteiden ja paikallisten vaikutusten kanssa. Tämä edellyttää viranomaisilta entistä syvällisempää teknistä arviointia, vertailua BAT-päätelmiin sekä tapauskohtaista harkintaa. Tämä on ympäristönsuojelun kannalta perusteltua, mutta lisää lupakäsittelyn työmäärää.

Siirtymäsäännökset ja sääntelyn ennakoitavuus

Esitykseen sisältyvät siirtymäsäännökset ovat keskeisiä täytäntöönpanon onnistumisen kannalta. Siirtymäaikojen, vaiheistuksen sekä tulevien unionitason tai kansallisten omnibus-muutosten yhteensovittaminen muodostaa kuitenkin haasteen sekä viranomaisille että toiminnanharjoittajille. Siirtymäsäännökset sekä direktiivissä että hallituksen esityksessä ovat monimutkaiset ja siten hankalat tulkita. Jatkovalmistelussa ja toimeenpanon ohjeistuksessa olisi panostettava sääntelyn selkeyteen ja tarvittaessa myös valmistauduttava uusiin ympäristönsuojelulain muutoksiin, jos mahdolliset omnibus-muutokset sitä edellyttävät.

Vaikutukset lupakäsittelyihin ja viranomaisresursseihin

Hallituksen esityksessä arvioidaan, että ympäristölupakäsittelyt todennäköisesti ruuhkautuvat vuosina 2030–2036. Tämä arvio on Lupa- ja valvontaviraston näkökulmasta realistinen, koska vuosi 2036 toimii lupaehtojen tarkistamisen perälautana. Ympäristölupakäsittely on vaativaa asiantuntijatyötä, joka perustuu tapauskohtaiseen harkintaan. Ruuhkatilanne näkyy todennäköisesti asioiden käsittelyajoissa ja vaikuttaa myös muihin ympäristöosaston tehtäviin kuin lakimuutoksen vuoksi tarkistettaviin lupiin. Lupa- ja valvontaviraston lupatehtävien riittävä resursointi on varmistettava, jotta investointihankkeiden lupamenettelyiden nopea käsittely pystytään turvaamaan ruuhkatilanteessa.

Esitykseen sisältyvät uudet tiedonkeruuseen ja tietojen julkaisemiseen liittyvät velvoitteet kohdistuvat viranomaiseen ja edellyttävät riittäviä resursseja myös tietojärjestelmien kehittämiseen ja ylläpitoon. Myös tältä osin Lupa- ja valvontaviraston riittävä resursointi on turvattava.

Ilman viranomaisen riittäviä henkilöstö- ja tietojärjestelmäresursseja on olemassa riski lupakäsittelyjen ruuhkautumiselle ja sääntelyn tavoitteiden viivästymiselle, millä voi olla vaikutuksia sekä ympäristönsuojelun vaikuttavuuteen että toiminnanharjoittajien oikeusvarmuuteen. Vajavainen resursointi voi myös hidastaa muuta viraston tehtäviin kuuluvaa lupakäsittelyä. Asia on erityisen tärkeä tunnistaa nykytilanteessa, jossa valtionhallintoon kohdistuu merkittäviä säästötoimia.

Ympäristöneuvos Anna Laiho

anna.laiho@lvv.fi, puh. 029 5255 851

Lupa- ja valvontavirasto

Postiosoite: PL 20, 13035 LVV

Puhelinvaihe: 0295 254 000

kirjaamo@lvv.fi | lvv.fi